

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä maaliskuuta 2014 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 12/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- opetusneuvos Petri Haltia, johtaja Mika Tammilehto ja hallitusneuvos Piritta Väinölä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Pasi Kankare, Opetushallitus
- rehtori Olavi Uitto, Bovallius-ammattiopisto
- rehtori Tiina Viitanen, Kelloseppäkoulu
- vs. rehtori Maija Aaltola, Omnian ammattiopisto
- rehtori Jussi Leponiemi, Kemi-Tornionjokilaakson koulutuskuntayhtymä
- johtaja Liisa Sadeharju, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
- kehitysjohtaja Jatta Herranen, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- suunnittelupäällikkö Päivi Rajala, Tampereen seudun ammattiopisto Tredu
- palvelujohtaja Mika Helva, Turun kaupunki
- erityisasiantuntija Hanne Paila, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry

- asiantuntija Satu Ågren, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- varapuheenjohtaja, lehtori Riitta Mikkola, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry
- koulutusjohtaja Susanna Tauriainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- varapuheenjohtaja Musa Jallow ja edunvalvonta-asiantuntija Antti Seitamaa, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto — SAKKI ry
- varapuheenjohtaja Esa Juvonen, Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry
- koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija Kirsi Rasinaho, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- puheenjohtaja Otto Ahoniemi, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- johtaja Veli-Matti Lamppu, Suomen Yrittäjät
- oppisopimusjohtaja Anna-Mari Leinonen ja oppisopimusjohtaja Helinä Juhela, Suomen oppisopimuskoulutuksen järjestäjät ry
- koulutuspoliittinen asiamies Petri Lempinen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- tutkija Marko Kantomaa.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Elinkeinoelämän oppilaitokset ry ELO

- Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry
- Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry
- Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan tehtäviksi ammatillisesta koulutuksesta annettuun lainsäädäntöön ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämiseen liittyviä muutoksia. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia sekä niihin ehdotettaviin muutoksiin liittyen myös opintotukilakia, työttömyysturvalakia, oppilas- ja opiskelija-huoltolakia sekä Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettua lakia.

Ehdotetuilla muutoksilla luotaisiin puitteet selkeämmälle ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle sekä tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ammatillisten tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä ja tutkinnon osiin perustuvaa rakennetta, mikä tukee joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamista ja edistää aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi tutkintoa. Lisäksi edistettäisiin tutkintorakenteen ja sitä koskevan päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta reagoida työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Esityksen yleisenä tavoitteena on myös selkeyttää ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulu-

tuksesta annettua lainsäädäntöä erityisesti tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita sekä osaamisperusteisuutta koskevan sääntelyn ja terminologian osalta.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen mitoitusperusteena otettaisiin käyttöön ECVET-suositukseen perustuvat osaamispisteet, jotka korvaisivat nykyisin käytetyt opintoviikot. ECVET-järjestelmässä keskeistä on osaamisperusteisuus. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja tutkinnon osien osaamispisteet määriteltäisiin ECVET-suosituksen periaatteiden mukaisesti.

Ammatillisiin perustutkintoihin kuuluvia yhteisiä tutkinnon osia selkeytettäisiin ryhmittelemällä ne aiempaa laajemmiksi osaamisperusteiksi tutkinnon osiksi. Yhteisiä tutkinnon osia olisivat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen. Erilliset oppiaineet sisällytettäisiin osa-alueina tai osaamistavoitteina näihin tutkinnon osiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän ensisijainen tavoite on tuottaa työmarkkinoille osaavaa työvoimaa, joten ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen on kyettävä vastaamaan ympäröivän yhteiskunnan ja työelämän muutokseen. Ammattirakenne muuttuu koko ajan, ja työmarkkinoiden muutosnopeus on entistään kasvanut 2010-luvulla. Uusia ammatteja

syntyy ja vanhoja häviää, mutta merkittäviä muutoksia tapahtuu myös ammattien sisällöissä. Työtehtävät ja tavat tehdä työtä muuttuvat jatkuvasti. Kerran hankittu osaaminen ei riitä koko työuran ajan. Työelämän muutokset edellyttävät sellaista tutkintorakennetta, joka mahdollistaa sekä hyvien työelämän perusvalmiuksien saavuttamisen että ammatillisen osaamisen kasvatamisen, uudelleensuuntaamisen ja nopean päivittämisen. Valiokunta pitää hallituksen esitystä ammatillisen koulutuksen kehittämisen ja työelämän tarpeiden kannalta tarpeellisenä. Hallituksen esitys selkeyttää ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lainsäädäntöä, tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita sekä osaamisperusteisuutta koskevaa sääntelyä.

Tutkintojärjestelmän kehittämisen tavoitteen on vastata työelämän osaamistarpeisiin entistä paremmin. Tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen — ns. TUTKEN — kokonaisuudessa ehdotetuilla muutoksilla luodaan puitteet nykytilaa selkeämmälle ja työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle sekä tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Valiokunta pitää oikeana, että uudistuksen myötä kaikessa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa siirrytään osaamisperusteisuuteen ja tutkinnon osiin perustuvaan rakenteeseen ja että lisätään tutkintorakenteen ja tutkintojen työelämävastaavuutta sekä nopeutetaan päätöksentekoa. Opiskelijoiden valinnanmahdollisuudet myös lisääntyvät.

Valiokunta pitää tärkeänä, että koulutuksen järjestäjät ymmärtävät järjestelmän mahdollistavan monenlaiset koulutustavat ja oppimispolut. On erittäin tärkeää, että ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta järjestettäessä mahdollistetaan tutkinnon suorittaminen vaiheittain tutkinnon osa tai osia kerrallaan, silloin kun se on esimerkiksi opiskelijan opiskeluvalmiuksien, elämäntilanteen tai työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä tulee ottaa huomioon myös rahoitusta koskevissa säädöksissä. Ensisijaisena tavoitteena erityisesti nuorten kohdalla tulee olla koko tutkinnon suorittaminen. Tarvetta yksilöllisille tutkinto- ja opintopoluille on kuitenkin yhä enemmän, joten mahdollisuuk-

sia suorittaa tutkinto osissa koulutusta ja työtä vuorottelemalla sekä eri järjestämismuotojen yhteistyön tiivistämistä tulee tukea eri tavoin.

Valiokunta toteaa, että osaamisperusteisuus kuvaa tutkinnon suorittajan osaamista riippumatta koulutuksen järjestämis muodosta ja edistää osaltaan myös oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen joustavaa yhdistämistä, kuten esim. ns. 2+1-mallia tai 1+2-mallia.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että muutosten luonne ja nopeus voivat olla hyvin erilaisia eri toimialoilla ja että uudenlaisia osaamistarpeita syntyy entistä enemmän osaamis- ja toimialojen rajapinnoille. Tutkintorakenteen ja tutkintojen joustavuuden lisääminen parantaa-kin tältäkin osin mahdollisuuksia reagoida aiempaa nopeammin työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin.

Osaamispisteet tulevat ensi vaiheessa käyttöön ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavissa perustutkinnoissa. Se, että osaamispisteet eivät tule käyttöön samanaikaisesti näyttötutkinnoissa, ei saa kuitenkaan muodostua esteeksi tutkinnon suorittamistapojen joustavalle yhdistämiselle tai työelämän tarpeista lähteville osaamisyhdistelmille, kuten ammattitutkinnon osa osaksi ammatillista perustutkintoa.

Työelämän muutoksiin sopeutuminen edellyttää työntekijältä myös hyviä elinikäisen oppimisen taitoja. Ensisijaisesti nuorille suunnattujen ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen yksi keskeinen tavoite onkin tuottaa hyvät yhteiskunnassa toimimisen ja elinikäisen oppimisen valmiudet. Valiokunta viittaa demokratiakasvatuksesta antamaansa lausuntoon (SiVL 7/2014 vp — VNS 3/2014 vp), jossa todetaan mm., että erityisen selvästi äänestysaktiivisuuden erot näkyvät ammatillisen perusopetuksen opiskelijoiden äänestys- ja osallistumisinnostuksen kohdalla heijastaen yleisesti yhteiskunnan sosioekonomisia eroja. Opetushallituksen vuonna 2011 tekemän selvityksen mukaan nuorten vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä osallistumisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen taitoja pidetään opiskelutaitojen ohella tärkeimpinä kansalaistaitoina. Selvityksen mukaan suurimmat kehittämis-

tarpeet kohdentuvat perusopetuksen vuosiluokille 1—6 ja ammatilliseen peruskoulutukseen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että demokraatiakasvatus kuuluu olennaisena osana myös ammatilliseen koulutukseen.

Valiokunta pitää tärkeänä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavaa osaamista mm. siten, että uusissa tutkinnon perusteissa tullaan vahvistamaan mm. tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, työelämän pelisääntöjen tuntemista, yhteiskunnallista vaikuttamista, politiikan ja yhteiskunnallisen lukutaidon kehittymistä, tieto- ja viestintätekniikkaa sekä viestintävalmiuksia ja yrittäjyysosaamista koskevia ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Opetushallituksen mukaan uusiin perusteisiin sisältyy kahdeksan osaamispisteen laajuinen yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osa. Uusien perusteiden mukaan yhteiskuntataidoissa korostetaan toimimista perusoikeuksien ja velvollisuuksien mukaan, taitoa käyttää yhteiskunnan palveluja ja toimia kuluttajana sekä osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Keskeinen tavoite on myös taito suunnitella ja hoitaa omia raha-asioitaan. Työelämätaidoissa korostetaan taitoa hakea itselleen työpaikkaa, sitä, että hallitsee työsopimusjärjestelmän työsopimuksen keskeiset osat, osaa perehtyä työpaikan toimintaan ja työtehtäviin, huolehtii työturvallisuudesta sekä osaa työskennellä työpaikassa ja kehittää osaamista. Edelleen tavoitteena on kuvata, miten yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne heijastuu oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen sekä selvittää kansantalouden peruskäsitteitä ja sen keskeisimpiä toimijoita sekä arvioida niiden merkitystä.

Oikeus saada opetusta ja opinto-ohjausta

Valiokunta pitää hyvänä, että opetusta ja opinto-ohjausta koskevia säädöksiä täsmennetään. Säännökset koskevat myös työpaikalla järjestettävää koulutusta ja ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen.

Etenkin nuorille perustutkintoa suorittaville on tärkeää turvata riittävä ja laadukas lähiopetus. Valiokunta pitää tärkeänä, että lähiopetuksen riittävä määrä turvataan aloilla, joissa se on oleellista hyvän ammattitaidon saavuttamiseksi. Tällä on keskeinen vaikutus paitsi läpäisyyn ja oppimistuloksiin myös koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseen.

Valiokunta korostaa, että työssäoppimisen toteuttamistavat ja laajuus kytkeytyvät oleellisesti myös ammatillisen koulutuksen laatuun ja opiskelijoiden oikeusturvaan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä selvitetään mm. se, turvaako suunniteltu 3 vuoteen rajoittuva valtionosuus opiskelijalle riittävät mahdollisuudet tutkinnon suorittamiseksi. On monenlaisia tilanteita, jossa opintojen loppuun saattaminen voi perustellusti kestää yli 3 vuotta.

Valiokunta pitää oikeana ehdotusta siitä, että opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta säädetään laissa.

Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat ja valmentavat koulutukset sekä kotitalousopetus on tarkoitus yhdistää yhtenäiseksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaksi koulutuskokonaisuudeksi. Tämä uudistus selkeyttäneen valmentavan koulutuksen sisältöjä ja tavoitteita hakijoille ja heidän vanhemmilleen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös erityisopiskelijan ns. elinikäinen oppiminen toteutuu. Sen vuoksi esim. aikuiskoulutuksessa tulee olla tarjolla myös muuta kuin näyttöihin perustuvaa koulutusta. Erityisopiskelijan on useassa tapauksessa vaikea suorittaa näyttö hyväksytysti, ja työvoimahallinnon koulutukset tähtäävät ensisijaisesti työmarkkinoille suunnattuun tarpeeseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisopiskelija pääsee peruskoulutuksen jälkeen mahdollisimman pian jatkokoulutukseen. Peruskoulun suorittanut on 9—10 vuotta opiskellut erilaisia taitoja, ja jo vuoden katkos koulutuksessa saattaa saada aikaan sen, että oppimisen ja tekemisen taidot heikkenevät. Jos toisen asteen koulu-

tus alkaa viiveellä, niin mm. kädentaitojen opiskelussa ilmenee suuriakin ongelmia.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että valmentava koulutus on tärkeää mm. maahanmuuttajille ja muille erityisryhmille. Ja myös muut kuin vammaiset tarvitsevat tukipalveluja kuten kokonaisvaltaista kuntoutusta.

Työssäoppiminen

Hallituksen esityksen mukaan kaikki ammatilliset perustutkinnot sisältäisivät työssäoppimista vähintään 30 osaamispistettä. Työssäoppimisen enimmäismäärästä ei ehdoteta säädettäväksi, vaan enimmäismäärä vaihtelisi tutkinnoittain ja opiskelijan yksilöllisten valintojen perusteella.

Tutkintojärjestelmä mahdollistaa koulutuksen ulkopuolisen oppimisympäristön laajan hyödyntämisen käyttämällä työelämälähtöisiä ja työvaltaisia ammatillisen peruskoulutuksen toteuttamistapoja sekä hyödyntämisen osana näyttötutkintojärjestelmää. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että ammattitaidon saavuttamisen turvaamiseksi on perusteltu tarve säätää työssäoppimisen laajuudelle vähimmäismäärä. Valiokunta painottaa, että ammatillisen koulutuksen tulee antaa valmiudet laadukkaaseen käytännön työn tekemiseen. Sen vuoksi työllä on aina ollut suuri merkitys ammatillisen koulutuksen oppimisympäristönä. Valiokunta pitää hyvänä, että hallituksen esityksen perusteluissa pidetään keskeisenä työssäoppimista ja työn hyödyntämistä osaamisen hankkimisen ja osoittamisen perustana.

Työssäoppimisen ja nuorten oppisopimus-koulutuksen kehittämiseksi on meneillään tai käynnistymässä useita hankkeita, joissa tavoitteena on mm. monipuolistaa työssäoppimisen toteutustapoja sekä kehittää työssäoppimisen laatua ja ohjausta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työelämäjärjestöjen esitys työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja oppilaitosmuotoisen koulutuksen yhdistämisestä valmistui keväällä 2013. Esityksessä sovittiin, että edellytyksiä nykyistä laajemmalle työpaikalla tapahtuvalle oppimiselle osana oppilaitosmuotoista ammatillista peruskoulu-

tusta arvioidaan em. kehittämishankkeista saatujen kokemusten pohjalta. Samalla arvioidaan mm. tarvetta säätää työssäoppimisen enimmäismäärästä.

Valiokunta korostaa, että työssäoppimisen laadunvarmistus, opiskelijan oikeusturva, mm. arvioinnin tasavertaisuus, sekä työturvallisuus edellyttävät tiivistä opetushenkilöstön ja työpaikan yhteistyötä. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty koulutettujen työpaikkaohjaajien tärkeyteen työpaikoilla. Myönteistä on, että lain 16 §:ään esitetään näiltä osin täsmennystä ja että siinä on erikseen mainittu myös työpaikkaohjaus ja työpaikkaohjaajat. Tärkeää on, että myös käytännössä työpaikoille saataisiin sellaisia ohjaajia, jotka ottavat oppilaan ja opetustilanteen huomioon. Valiokunta painottaa myös sitä, että koulutuksen järjestäjän rooli työpaikalla tapahtuvan oppimisen laadun varmistajana kasvaa.

Liikunnan merkitys ammatillisessa koulutuksessa

Valiokunta pitää myönteisenä, että yhteisiin tutkinnon osiin tulisi työkyvyn ylläpitämistä edistäviä pakollisia osaamistavoitteita. Työkyvyn ylläpitäminen muodostaisi yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa pakollisen osa-alueen. Esityksessä liikuntaa tarkastellaan ansiokkaasti pääosin fyysisen ja psyykkisen terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan uusi tutkimus kuitenkin osoittaa liikunnan kiistattomat, myönteiset vaikutukset myös tiedolliseen toimintaan ja oppimiseen. Liikunnan sisällyttäminen pakolliseksi osaamistavoitteeksi yhdessä työkyvyn ylläpitämisen ja terveystiedon kanssa voi edistää laajemmin myös muuta oppimista. Liikunnan tehokas ja tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ammatillisessa oppimisessa ja opettamisessa edellyttää kuitenkin liikunnan laajempaa, systemaattista ja kokonaisvaltaista huomioimista ammatillisen koulutuksen perusteissa ja sisällöissä.

Valiokunta toteaa, että saadun selvityksen mukaan hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan yhden tunnin viikossa harrastaa

47 % ammattiin opiskelevista. Lukiolaisista vastaava osuus on 29 %. Valiokunta korostaa, että oppilaitoksissa tapahtuva liikunta on kaikkien saavutettavissa ja tavoittaa myös opiskelijat, joilla ei ole taloudellisesti varaa osallistua kalliisiin harrastuksiin tai jotka eivät halua harrastaa liikuntaa liian urheilijamaisesti. Oppilaitoksissa tarjottava liikunnanopetus ja omaehtoiset liikukumahdollisuudet ovat valiokunnan arvion mukaan ensiarvoisen tärkeitä.

Työkyvyn ylläpitäminen ja siihen liittyvä myös terveystieto ja liikunta ovat tärkeitä osaamisalueita, jotka tukevat työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Näillä osaamistavoitteilla olisi merkitystä myös työurien pidentämisen kannalta.

Lainsäädännön tavoite ylläpitää ja kohottaa väestön ammatillista osaamista sekä vastata työelämän osaamistarpeisiin liittyvä läheisesti elinikäiseen oppimiseen, yleisiin oppimisen taitoihin sekä oppimisen kognitiivisiin edellytyksiin. Tutkimusten mukaan liikunta on positiivisessa yhteydessä ongelmanratkaisuun, päätöksentekoon, muistiin, havainnointitaitoihin, kielellisiin ja matemaattisiin taitoihin, toiminnan suunnitteluun sekä automatisoituneisiin toimintoihin. Tiedollisen toiminnan välityksellä liikunta tukee yleisiä oppimisen edellytyksiä ja elinikäistä oppimista.

Valiokunta on huolissaan uuteen ammatilliseen perustutkintoon suunnitellun liikunnan määrästä. Valiokunta pitää oikeasuuntaisena uudistuksessa sitä, että liikunnan osuus siinä mielessä vahvistuu, että työkyvyn ylläpitäminen muodostaisi yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa pakollisen osa-alueen. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä ottaa jatkossa nykyistä paremmin huomioon tutkimustulokset liikunnan vaikutuksista terveyden lisäksi oppimiseen.

ECVET- järjestelmä

Hallituksen esityksen mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen mitoitusperusteena otettaisiin käyttöön ECVET-suositukseen (Ammatillisen

koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmä) perustuvat osaamispisteet, jotka korvaisivat nykyisin käytetyt opintoviikot. Järjestelmän tarkoituksena on, että opiskelijat ja tutkinnon suorittajat voisivat hyödyntää oppimispolullaan suorittamia opintoja siirtyessään yhdestä ammatillisesta koulutusjärjestelmästä toiseen joko maiden välillä tai sisällä.

Valiokunta toteaa, että järjestelmä sovitetaan kansallisen koulutusjärjestelmän tarpeisiin. Se perustuu kansalliseen lainsäädäntöön ja muihin kansallisiin päätöksiin ja käytäntöihin, joilla vahvistetaan suositusten mukaisten toimintaperiaatteiden käyttäminen. Järjestelmän avulla edistettäisiin tutkintoa suorittavien opiskelijoiden arvioitujen oppimistulosten siirtoa, tunnistamista ja keräämistä. Valiokunnan mielestä tämä parantaisi opiskelijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta ja oppimistulosten ja tutkintojen siirrettävyyttä kansainvälisellä ja kansallisella tasolla sekä edistäisi elinikäistä oppimista.

Suomessa on hyvät lähtökohdat ECVET-suosituksen mukaisten periaatteiden käyttöönotolle, sillä Suomessa on jo vuosia ollut käytössä järjestelmä, joka on oppimistulosperusteinen ja jossa kaikki ammatilliset tutkinnot on jaettu tutkinnon osiin. Myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja hyväksi lukeminen on jo nykyisin määritelty lainsäädännössä.

ECVET-opintosuoritusten siirtojärjestelmässä keskiössä ovat tutkinnot ja tutkintojen osat, joiden arvioidut ja hyväksytyt oppimistulokset eli osaamisen kunkin maan toimivaltainen viranomais tunnistaa ja tunnustaa siten, että ne voidaan kerätä tutkintoa varten tai siirtää toiseen opinto-ohjelmaan tai tutkintoon. Peruseriaate on, että osaamista voidaan hankkia mistä vain ja sitä voivat myös arvioida muut kuin oman oppilaitoksen opettajat, jos yhteistyö- ja oppimissopimuksissa varmistetaan, että tavoiteltu osaaminen ja osaamisen arviointi vastaavat kunkin maan kansallisia säädöksiä ja tutkinnon perusteita. ECVET-pisteillä annetaan täydentävää tietoa osaamisen ja oppimistulosten laajuudesta. Niillä ilmaistaan tutkintoon kuuluvien oppimistulosten eli osaamisen laajuutta koko tutkinnon

tasolla sekä tutkinnon osien suhteellista painoarvoa tutkinnosta.

Oppisopimuskoulutus

Hallituksen esityksen mukaan tutkintotavoitteeseen oppisopimuskoulutukseen osallistui vuoden 2012 aikana 55 600 opiskelijaa, joista 53 prosenttia oli naisia. Uusia opiskelijoita oli 20 900. Koko tutkinnon suoritti 13 000 opiskelijaa, joista 31 prosenttia suoritti ammatillisen perustutkinnon, 39 prosenttia ammattitutkinnon ja 30 prosenttia erikoisammattitutkinnon. Oppisopimuskoulutus on siten tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Hallitusohjelman mukaisesti nuorten oppisopimuskoulutusta on vahvistettu mm. vahvasti korotetulla työnantajakorvauksella ja koulutuspaikkojen lisäyksellä.

Valiokunta on huolissaan siitä, että peruskoulun juuri päättäneiden osallistuminen oppisopimuskoulutukseen on edelleen vähäistä. Valiokunta pitää kuitenkin hyvänä, että nuorisotakuun puitteissa on ryhdytty moniin toimiin nuorten oppisopimusten määrän lisäämiseksi.

Oppisopimuskoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ei tutkintorakenteen kehittämistyössä ole nostettu esille, eikä se siten nouse esille hallituksen esityksessäkään. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kuitenkin osoittanut oppisopimuskoulu-

tuksen kehittämiseen erillisrahoitusta. Valiokunta pitää tärkeänä, että oppisopimuskoulutusta kehitetään käynnistyneiden hankkeiden tulosten pohjalta myös säädöspohjaisesti.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

Uusi 8 a §. Tarkoitus ei ole muuttaa oppisopimuskoulutuksen lainsäädännöllistä asemaa. Sen selkiyttämiseksi valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uusi 8 a §.

Johtolause. Uuden 8 a §:n lisääminen lakiin edellyttää lisäyksen huomioon ottamista johtolauseessa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen johtolause muutettuna ja että 1. lakiehdotukseen lisätään uusi 8 a § seuraavasti (Valiokunnan muutosehdotukset):

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) nimike sekä 1 ja 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 3 luvun otsikko, 12—16 §, 17 §:n 2 momentti, 19, 21, 23 ja 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b ja c §, 28 §:n 3 momentti sekä 29, 30 ja 45 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § osaksi laeissa 455/2001 ja 951/2011, 13 § osaksi laeissa 479/2003 ja 951/2011, 14 § osaksi laissa 479/2003, 17 §:n 2 momentti laissa 455/2001, 19 § laissa 1341/2007, 23 §:n laeissa 479/2003 ja 951/2011, 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b, 25 c ja 30 § laissa 601/2005 ja 28 §:n 3 momentti laissa 1269/2013, sekä

SiVM 7/2014 vp — HE 12/2014 vp

lisätään lakiin uusi 4 a, 4 b, 8 a, 12 a, 12 b, 13 a, 14 a, 16 a, 24 a, 24 b ja 25 d—e §, 27 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 951/2011, uusi 4 momentti, lakiin uusi 29 a § sekä 37 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1290/2013, uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

8 a § (Uusi)

Koulutuksen järjestämismuodot

Koulutusta voidaan järjestää oppilaitosmuotoisena ja oppisopimuskoulutuksena.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Kimmo Kivelä /ps
vpj.	Inkeri Kerola /kesk	Sanna Lauslahti /kok
jäs.	Ritva Elomaa /ps	Mika Niikko /ps
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Mikaela Nylander /r
	Jukka Gustafsson /sd	Tuula Peltonen /sd
	Leena Harkimo /kok	Tuomo Puumala /kesk
	Pauli Kiuru /kok	Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE

Perustelut

Liikunnan terveyshyödyt ovat kiistaton tosiasia. Liikunta edesauttaa sosiaalista elämää ja henkistä hyvinvointia. Lisäksi liikunta vaikuttaa myönteisesti myös tiedolliseen toimintaan, josta on hyötyä muun muassa oppimisessa. Esityksessä ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän uudistamiseksi (HE 12/2014) liikunta, terveystieto ja työkyvyn ylläpito on yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka laajuus olisi 2 opintopistettä.

Liikuntaan, terveystietoon ja työkyvyn ylläpitoon liittyvän tiedon on tärkeää saavuttaa nuoret opiskelijat, koska riittävä tietämys on tärkeässä roolissa yksilön hyvinvoinnin kannalta. Opetus ja hyvinvointiin liittyvän tietomäärän lisääminen eivät kuitenkaan korvaa itse tekemistä. Konkreettista liikuntaa tulee olla riittävästi kaikissa kouluissa. Toisen asteen oppilaitokset mahdollistavat vielä liikuntakasvatuksen kohdentamisen laajalti ikäluokkiin, mutta tämän jälkeen vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset armeijaa lukuun ottamatta. Tästä syystä tilaisuuteen on tartuttava ja riittävä liikuntakasvatus taattava myös ammatilliseen koulutukseen haakeuille nuorille.

Toisen asteen oppilaitoksissa liikunnanopetusta tulee olla saman verran. Lukio-opetukses-

sa liikunnalla on enemmän jalansijaa kuin ammatillisessa koulutuksessa. Uudistuksen toteutuessa ammattioppilaitoksissa liikuntaa olisi 16 tuntia ja terveystietoa 16 tuntia. Vastaavat määrät lukiossa ovat 114 ja 38 tuntia. Suomessa on tiedostettu sosioekonomisen aseman vaikutukset terveyteen ja liikunnalliseen elämäntapaan. Näin ollen koko ikäluokalle tulisi pyrkiä tarjoamaan mahdollisimman tasapuolisesti terveystiedon ja liikunnan opetusta koulutukseen liittyviin valintoihin katsomatta. Liikunnan ja terveystiedon opetus on konkreettinen ja kustannustehokas tapa vastata terveydenhuoltoon ja työkykyyn liittyviin tulevaisuuden haasteisiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

lakiehdotukset hyväksytään sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisina ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Eduskunta edellyttää, että ammatilliseen perustutkintoon sisällytetään liikuntaa ja terveystietoa vastaavassa määrin kuin lukiokoulutuksessa.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2014

Ritva Elomaa /ps
Kimmo Kivelä /ps
Mika Niikko /ps